

Szczecin, dnia 21.02.2024r.

dr hab. n. med. Marcin Lener
Prodziekan Wydziału Farmacji,
Biotechnologii Medycznej i Medycyny Laboratoryjnej
Pomorskiego Uniwersytetu Medycznego w Szczecinie

STANOWISKO

W PRZEDMIOCIE POGLĄDÓW PRZEDSTAWIONYCH PRZEZ PREZES KRAJOWEJ RADY DIAGNOSTÓW LABORATORYJNYCH W WYWIADZIE ZATYTUŁOWANYM „BIOLOG I BIOTECHNOLOG TO NIE ZAWODY MEDYCZNE”, OPUBLIKOWANYM NA ŁAMACH „MENEDŻERA ZDROWIA” W DNIU 12.02.2024 R.

W nawiązaniu do wywiadu, jakiego udzieliła Pani Monika Pintał-Ślimak – Prezes Krajowej Rady Diagnostów Laboratoryjnych na łamach „Menedżera Zdrowia” z dnia 12.02.2024r., niniejszym pragnę odnieść się do kilku poruszonych w nim kwestii.

W mojej opinii, już sam tytuł nagłówekowy artykułu, będącego wstępem do rozmowy z Panią Prezes sugeruje nieuprawnione wykluczenie dwóch grup zawodowych, tj. biologów i biotechnologów. Z kolei wnikliwa lektura treści wywiadu przeprowadzonego z Panią Prezes tylko potwierdza stygmatyzowanie biologów i biotechnologów, którzy nie wykonując zawodów medycznych nie powinni mieć „wstępu” do zawodu diagnosty laboratoryjnego. Jednakże powszechnie obowiązujące przepisy prawa dopuszczają taką sytuację i w tym zakresie pozostają jasne, niesprzeczne i oddają rzeczywisty cel ustawodawcy, którego najwyraźniej Pani Prezes KRDL nie podziela. Uprzejmie proszę zauważyć, że w świetle przepisów ustawy z dnia 15 września 2022 r. o medycynie laboratoryjnej (Dz. U. z 2023 r. poz. 2125), diagnostą laboratoryjnym jest między innymi osoba, która ukończyła jednolite studia magisterskie lub studia pierwszego i drugiego stopnia na kierunku biologia lub biotechnologia, została wpisana do rejestru diagnostów laboratoryjnych oraz otrzymała prawo wykonywania zawodu diagnosty laboratoryjnego. Należy tutaj wskazać, że prawo do wykonywania zawodu diagnosty laboratoryjnego uzyskują biolodzy i biotechnolodzy, którzy do dnia 31 grudnia 2028 r. ukończą kształcenie podyplomowe w zakresie analityki medycznej w uczelni, która prowadzi studia na kierunku analityka medyczna, potwierdzone egzaminem i dopełnią procedury wynikającej z art. 69 ustawy. Osoba, która posiada prawo wykonywania zawodu diagnosty laboratoryjnego, ma prawo posługiwać się tytułem zawodowym "diagnosta laboratoryjny" (art. 12 ust. 1

w związku z art. 11 ust. 1 pkt 3 cyt. ustawy). W świetle powyższego niepokój Pani Prezes KRDL nie znajduje potwierdzenia w obowiązującym porządku prawnym, wydaje się być podejściem dowolnym oraz niczym nieuzasadnionym.

W swojej publicznej wypowiedzi Pani Prezes KRDL artykułuje także troskę dotyczącą dopuszczenia do samodzielnego wykonywania czynności medycyny laboratoryjnej przez osoby będące biologami i biotechnologami, które uzyskają tytuł specjalisty w dziedzinie medycznej genetyki molekularnej. Wyraża obawy w zakresie sumiennego i należytego działania tych osób w kontekście dbałości o dobro pacjenta i jego bezpieczeństwo. W tym miejscu ponownie należy wspomnieć, że ustawodawca dopuścił taki stan na mocy art. 5 ust. 1 pkt 3 w zw. z ust. 3 pkt 2 ustawy o medycynie laboratoryjnej. W dniu 20 sierpnia 2022 r. Minister Zdrowia wprowadził nową dziedzinę specjalizacji jaką jest „*medyczna genetyka molekularna*”, a do jej odbycia uprawnione są wprost osoby posiadające tytułu zawodowy osiągnięty po ukończeniu jednego z trzech kierunków studiów tj.: biomedycyny, biotechnologii, biologii i genetyki (rozporządzenie Ministra Zdrowia z dnia 17 sierpnia 2022 r. zmieniające rozporządzenie w sprawie specjalizacji w dziedzinach mających zastosowanie w ochronie zdrowia - Dz. U. poz. 1749). W ocenie skutków regulacji do tego rozporządzenia możemy przeczytać, że rozwiązanie to spowoduje, że system opieki zdrowotnej zyska wyspecjalizowaną kadrę medyczną, która będzie posiadała wiedzę i umiejętności w wykonywaniu specjalistycznych badań i dodatkowych czynności diagnostyki w laboratoriach genetycznych. W konfrontacji z takim założeniem, co najmniej dziwi fakt formułowania przez Panią Prezes KRDL poglądu, że osób tych nie będzie obowiązywał Kodeks etyki zawodowej, który ma zastosowanie do osób wykonujących zawód diagnosty laboratoryjnego. Podejścia takiego nie sposób odczytywać inaczej jak z góry przyjętego – niejako *a priori* - dyskryminowania biologów i biotechnologów, tak jakby jedyną gwarancją przestrzegania norm etycznych była przynależność do samorządu zawodowego diagnostów laboratoryjnych.

Wywiad udzielony przez Panią Prezes Krajowej Rady Diagnostów Laboratoryjnych wydaje się sugerować jakoby poglądy w nim zawarte były stanowiskiem całego Samorządu zawodowego. Samorządu, który oprócz analityków medycznych, zrzesza, m.in. również biologów. Są to bardzo często osoby, które posiadają nie tylko uprawnienia do wykonywania zawodu diagnosty laboratoryjnego ale także specjalizację, w tym z laboratoryjnej genetyki medycznej. Okoliczności te nadają biologom uprawnienia, m.in. do wykonania, nadzoru i autoryzacji wyników badań genetycznych, przeprowadzanych na potrzeby choćby poradnictwa genetycznego, postępowania klinicznego z pacjentem – czyli aktywności mieszczących się w ramach medycyny. Pogląd, jaki Pani Prezes KRDL zaprezentowała w opublikowanym wywiadzie wyklucza poza nawias zawodów medycznych osoby, które takie uprawnienia

posiadają, a ich kompetencje zostały zweryfikowane, jeśli nie poprzez działalność zawodową, którą Pani Prezes podważa, to poprzez zdany państwowy egzamin specjalizacyjny.

Pani Prezes KRDL podnosi również kwestię, dopuszczenia 60 osób do egzaminu z nowo utworzonej specjalizacji: medycznej genetyki molekularnej, twierdząc, że nie będą to diagności laboratoryjni. Proszę zwrócić uwagę, że wg mojej wiedzy, wśród wspomnianych w wywiadzie 60 osób, są biolodzy, nierzadko już posiadający specjalizację z laboratoryjnej genetyki medycznej, będący od ponad 20 lat diagnostami laboratoryjnymi, aktywnie wykonujący testy i analizy genetyczne wykorzystywane w praktyce medycznej. Jednym z celów, które przyświecały utworzeniu nowej specjalizacji z zakresu medycznej genetyki molekularnej był fakt, że na rynku pracy znajdują się wysoko wykwalifikowani profesjonaliści, np. absolwenci kierunku studiów biotechnologia medyczna, wykształceni w uczelniach medycznych, którzy wykonują i analizują wyniki badań genetycznych, nie mając jednocześnie prawa do ich autoryzacji. Są to bardzo dobrze wykształcone osoby, m.in. w zakresie genetyki człowieka, wykonywania i analizy badań molekularnych. Co więcej, osoby te będąc bezpośrednimi użytkownikami najnowszych programów do analizy genów, niejednokrotnie aktywnie pomagają w ich ulepszaniu poprzez wskazywanie ich twórcom słabych punktów, sugerując konkretne rozwiązania dla polepszenia jakości prowadzonych analiz. Stworzenie tym osobom możliwości kształcenia z nowej dziedziny specjalizacji ma być wyrazem zarówno dostosowania ich sytuacji do stanu faktycznego, krokiem do docelowo uzyskania takich uprawnień, jak i efektem zwykłej przyzwoitości.

Prawo do nauki to zagwarantowane konstytucyjnie prawo podmiotowe każdego człowieka, a jego realizacja następuje przez możliwość zdobywania wiedzy w zorganizowanych formach, w sposób regularny i ciągły (art. 70 Konstytucji RP). „Urzeczywistnienie prawa do nauki jest nie tyle szczególnym przywilejem współczesnego człowieka, ile stanowi nieodzowny warunek rozwoju społeczeństwa i jednocześnie pełnego uczestnictwa jednostki w życiu społecznym” (TK – K 35/11). Analiza wypowiedzi Pani Prezes KRDL skłania jednak do wniosku, że Pani Prezes przyznaje sobie prawo do decydowania, kto może, a kto nie, pełnić w społeczeństwie daną aktywność zawodową, czy też kształcić się w danej dziedzinie, czy dyscyplinie. To prawo odbiera jednak biologom i biotechnologom.

Podsumowując, wyrażam swój głos sprzeciwu dla wygłoszonej w wywiadzie opinii Pani Prezes KRDL. Jednocześnie wyrażam głęboką nadzieję, że - pełniąc funkcję prezes KRDL - w miejsce dokonywania podziałów i stosowania praktyk, które można interpretować jako monopolistyczne, rozważone zostanie podjęcie działań sprzyjających konsolidacji i rozwojowi kadry profesjonalistów, którzy swoją wiedzą i kompetencjami będą budować nowoczesny system opieki zdrowotnej państwa.

Życząc wszelkiej pomyślności oraz łącząc wyrazy szacunku,

Marcin Lener

Podpisy poparcia:

Prof. dr hab.n.med. Jan Lubiński

Prof. dr hab.n.med. Jacek Gronwald

Prof. dr hab.n.med. Anna Jakubowska

Prof. dr hab.n.med. Cezary Cybulski

Prof. dr hab.n.med. Tadeusz Dębniak

dr hab.n.med. Tomasz Huzarski

dr hab.n.med. Andrzej Ossowski

Do wiadomości:

Minister Zdrowia RP

Pani Izabela Leszczyna